

Okul ve aile ilişkileri: birlikte çalışan öğretmenler ve ebeveynler

Derya ERYİĞİT*

Kitabın Orjinal Adı: Home and school relations: teachers and parents working together

Kitabın Yazarları: Glenn W. Olsen & Mary Lou Fuller

Yayınevi: Pearson

Basım Yılı: 2012 (Dördüncü Baskı)

Sayfa Sayısı: 400

ISBN: 978-0-13-237338-8

Öğrencilerin okul kapısından girdikten sonra velilerinin sorumluluğundan çıkıp sadece okulun sorumluluğu altında olduğu ve eğitim öğretimin sadece okul çalışanlarının omuzlarına yüklendiği eğitim zihniyeti ile başarıya ulaşmak mümkün olmayacaktır. Eğitim ve öğretimde kaliteye ve başarıya ulaşmak için ailenin ve okulun işbirliği içinde olması gerekmektedir. Bu nedenle okul aile ilişkilerinin önemini belirten ve bu ilişkilerin geliştirilmesi için uygulanabilecek stratejilere yönelik pek çok çalışma ortaya koyulmuştur. Glenn W. Olsen ve Mary Lou Fuller da, “Okul ve Aile İlişkileri: Birlikte Çalışan Öğretmenler ve Ebeveynler” isimli çalışmalarında okul aile iş birliğine dikkat çekmiş, aynı zamanda çoğu çalışmada göz ardı edilen babaların okula dahil edilmesi, öğretmenlerin etnik çeşitliliği ve ailelerin tarihsel gelişimi sonucu değişen ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçların okul yaşamı üzerine etkileri üzerinde durarak okul aile ilişkilerini farklı açılardan güçlendirmeyi sağlayacak noktaları da göz önüne sermişlerdir.

“Okul ve Aile ilişkileri: Birlikte Çalışan Öğretmenler ve Ebeveynler” adlı kitap 400 sayfadan ve 15 bölümden oluşmaktadır. Kitapta değinilen temel konular, okullarda çeşitlilik, yoksulluk, özel eğitim öğrencileri ve aileleri, baba rolü, okullarda zorbalık ve şiddet ve savunma olarak sıralanmaktadır. Kitabın “Aileye Giriş” adını taşıyan ilk bölümü Fuller ve Olsen tarafından birlikte yazılmış ve aileyi tanımlamak ve aile sorumluluklarını belirlemek, aileler, çocukları ve çocukların öğretmenleri, değişen dünya değişen aile, geçmişteki ev ve okul ilişkilerine bir bakış, ebeveynlerin

* Araş.Gör., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, derya.eryigit@marmara.edu.tr

okul ortamına dahil olmaları, aileleri anlamak başlıklarından oluşmaktadır. Bu bölümün en çok öne çıkan noktası ise ailenin tanımını oldukça farklı bir noktadan yapıyor olmasıdır.

Olsen ve Fuller, okul aile ilişkisini incelerken temelde yapılan bir hataya dikkat çekmişlerdir. Değişen dünya ile aile kavramı da değişmiş, tek ebeveynli aileler ve boşanmış ailelerin varlığı ile aile tanımının tek bir değişken ile ilişkilendirilmesinin uygun olmayacağını vurgulamışlardır. Fakat yazarlar ailenin tanımında geçmişten günümüze değişmeden gelen iki özellik olan çocukları zararlı konulardan korumaya ve onları kültürleri içinde yaşama hazırlamaya özellikle vurgu yapmışlardır. Kitabın ilk bölümünün en can alıcı noktası ise; ailelerin değişmez iki temel özelliğinin zamanla farklı makamlarla ve farklı sorumluluk oranları ile yerine getirildiği gerçeğinin dile getirilmesidir. Devlet okullarının yasal olarak faaliyet gösterdiği 17. yüzyıldan itibaren savaş, ekonomik değişiklikler ve gelişen teknoloji ile ailelerin okul üzerindeki etkileri, çocuğun sorumluluğunun anneden babaya onlardan da okula geçişi özetlenmiştir.

Carol Marxen ve Mary Lou Fuller tarafından yazılan ve “Aile Yapısının Yakın Tarihi” başlıklı ikinci bölümde ise aile yapısında tarih boyunca oluşan değişiklikler ele alınmıştır. Yazarlar bu değişiklikleri anlatırken çocuğun aile içindeki konumu ve değerinin toplum yapısı ve ekonomideki değişimler sonucu hangi farklı boyutlara taşındığını da gözler önüne sermişlerdir. Bu bölümde aynı zamanda çocuğun cinsiyetinin aile içindeki statüsü ve aldığı eğitim üzerindeki etkilerine de vurgu yapılmıştır. Bölüm aile yapısındaki değişiklikleri bu farklı boyutları ile incelemesi açısından oldukça etkileyicidir.

Okullarda farklı etnik geçmişe sahip öğrencilerle çalışmak, öğretmenler için oldukça zorlayıcı olabilmektedir. Çocukların etnik geçmişi hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenler bu öğrencilere ulaşmakta zorluk çekmektedirler (Richards, Brown ve Forde, 2007). Ailelerde etnik çeşitlilik konusunda değinilen ve Sandra Winn Tutwiler tarafından yazılan bölümde ailelerin ve çocukların etnik kökenleri ve bu etnik yapının okula ve eğitime olan etkileri üzerinde durulmaktadır. Bölümün değindiği en çarpıcı noktalardan biri de öğretmenlerin daha çok orta sınıfa mensup beyaz vatandaşlar olmaları nedeni ile farklı kültür ve sosyo-ekonomik seviyeye mensup ailelerin çocukları ile çalışırken kültürü anlamada zorluk yaşamalarından kaynaklı sorunlarla karşı karşıya gelebileceklerinin dile getirilmesidir. Bu soruna çözüm olarak ailelerin etnik kökenlerini dışarıdan gözlemlemenin ötesinde onların kendilerini nasıl tanımladıklarının öğrenilmesi ile ailedeki güç dengeleri ve aile yapısı hakkında daha detaylı bilgi alınması konuları sunulmuştur.

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Çocuklar ve Aileleri” başlıklı sekizinci bölüm oldukça çarpıcı bir gerçeği, yani engelli aileleri de dahil tüm ailelerin gelecek hakkında planları, umutları ve hayalleri olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Engelli çocuğa sahip ailelerde bu hedeflere ve hayallere ulaşmak diğer ailelere kıyasla daha zor olması nedeni ile bu hedeflere ulaşabilmek için ailelerin ve eğitimcilerin bir arada çalışmaları gerektiği dikkatle üzerinde durulan bir konu olmuştur. Fakat özellikle çocuklarının ‘engel’i doğumdan itibaren süregelen ailelerin engellerle başa çıkma becerileri ile çocuklarına öğretme stratejilerinin okula taşınması fikri bu bölümün öne çıkan noktalarından biridir.

Okul ve aileler arasındaki yasal haklar her gün yeni bir kanunun yürürlüğe girmesi ve mahkemelere taşınan okul olayları ile her geçen gün daha da karmaşık hale gelmektedir (Vincent, 2004). Eğitim kanunu ve ebeveynlik haklarının anlatıldığı onuncu bölümde okulların, velilerin çocuklarının eğitimi hakkında söz sahibi olma haklarına saygı gösterdiği ve velilerin de öğretmenleri sürekli mahkemeler ile tehdit etmedikleri okul ortamının kurulması için uygulanabilecek tekniklere yer verilmiştir. Öğretmenin dava açılma korkusu ile sınıfa girmesi eğitim kalitesini düşürebileceği gibi öğrenciler ile ilişki kurmasında bir bariyer oluşturabilmesi nedeni ile eğitim kanunları hakkında gerek öğretmenlerin gerekse velilerin yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Kitap, her iki tarafın da karşılıklı haklarını bildiği ve bu haklara saygı gösterdiği bir orta yolun bulunması, okulların velilerin eğitime dahil edilmesine izin verdiği gibi velilerin de öğretmenlere güvendiği ve bu güveni hissettirdiği bir okulu yapılandırılması açısından önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

Kitapta değinilen bir diğer önemli konu da “yoksulluk”tur. Eğitimcilerin yoksullukla baş etmeye çalışan ailelere yardımcı olabilecekleri kaynakları ve yardımcı olmak için sorumlulukları bulunduğu vurgulanmakta ve özellikle öğretmenlerin yoksul çocuklara karşı olan tavırlarına dikkat etmeleri istenmektedir (Jensen, 2009). Kitabın on ikinci bölümünde öğretmenlerin bu çocuklar için beklentilerini düşürdükleri gibi öğrenci için ayırdıkları zamanı da minimuma indirebildikleri dile getirilmiş, öğretmenlerin yoksul öğrenciler hakkında var olan kalıplara aldanmayıp bu öğrencilerin de diğer öğrenciler kadar başarılı olabileceğine inanmaları ve bu konuda ellerinden geleni yapmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Babaların okul ortamına dahil edilmesi oldukça önemli bir detay olup babaların bu yönde teşvik edilmesi gerekmektedir. Okul aile ilişkisi üzerine yazılmış pek çok kitap babaların eğitime dahil edilmesi konusunu irdelemezken Mary Lou Fuller tarafından yazılan on ikinci bölümde babaların okul ortamına dahil edilmesi için uygulanabilecek yöntemlere değinilmiştir. Bölümde, Levine Murphy ve Wilson (1998) tarafından listelenmiş ve okul öncesi döneminde babaların okul ortamına dahil edilebilmesini sağlayacak bazı stratejilere yer verilmiştir: a) Babaların da okul toplantılarına dahil olabilmesi için babalara özel notlar göndermek, b) Katılımcılarla kapıda tanışmaya gitmek, onların kültürel davranışlarını gözlemlemek c) Babaların neler istediğini öğrenmek için onlara sorular sormak ölçekler uygulamak hatta odak grup görüşmeleri yapmak, d) Eğitim ortamlarında uygun yerlere erkek rol modellerinin posterlerini asmak erkeklerin okul ortamına dahil olmalarını sağlayabilir.

Sonuç olarak Fuller ve Olsen’in “Home-School Relations” kitabı aileleri okula dahil etmek için yazılmış pek çok kitap ile ortak noktalar gösterse de aile yapısı, bu yapının geçmişi ve tarihçesi hakkında verdiği detaylı bilgi ile aynı alanda yazılan diğer kitapları geride bırakarak bir adım öne geçmiştir. Kitapta özellikle yoksulluk, babaların okula dahil edilmesi, çocukların savunulması ve eğitim politikaları konularında detaylı bilgilere yer verilmiş olması kitabı güvenilir ve kullanışlı bir kaynak haline getirmektedir. İşlenen konular eğitimcilere kaynak olması için yazılmış olsa bile ilk bölümlerde özellikle aile yapıları hakkında verilen detaylı bilgiler kitabın çocuk, aile ya da okul ile ilişkili konularda çalışan tüm uzmanlar için değerli bir kaynak haline gelmesini sağlamıştır.

Kaynaklar

- Jensen, E. (2009). *Teaching with poverty in mind: what being poor does to kids' brains and what schools can do about it*. Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development.
- Levine, J. A., Murphy, D. T. & Wilson, S. (1998). *Getting men involved: strategies for early childhood programs*. New York: Families and Work Institute.
- Olsen, G. W. & Fuller, M. L. (2012). *Home and school relations: teachers and parents working together*. Boston, MA: Pearson,
- Richards, H. V., Brown, A. F. & Timothy, B. (2007). Addressing diversity in schools: culturally responsive pedagogy. *Teaching Exceptional Children*, 3(2), 64-68.
- Vincent, C. (2004). *Parents and teachers: power and participation*. London: Routledge.